

FYSISK OG PSYKISK HELSE LIVSMESTRING Å LEVE MED SYKDOM

VOLDA SYKEHUS 31.10.2024

LINE KARLSEN NEDRELID

SPESIALIST I PSYKOMOTORISK FYSIOTERAPI

LITT OM MEG...

- TIDLIGERE BALLETTDANSER
- FYSIOTERAPEUT
- SPESIALIST I PSYKOMOTORISK FYSIOTERAPI
- VIDEREUTDANNING I SENSORIMOTOR PSYCHOTHERAPY
- JOBBET PÅ PSYKIATRISK POLIKLINIKK, VOLDA DPS, PÅ SYKEHUSET I VOLDA I 10 ÅR
- NÅ I PRIVAT PRAKSIS I VOLDA SIDEN FEBRUAR 2018, AVTALE MED VOLDA KOMMUNE
- GIFT, 3 BARN
- FLYTTET TIL VOLDA I 2008 FRA OSLO

PLAN FOR DE NESTE 45 MINUTTENE

- LITT OM TRAUMER OG STRESS RESPONSER I KROPPEN
- KROPPSLIGE REAKSJONER AV STORE PÅKJENNINGER I LIVET
- HVA DERE KAN GJØRE SELV

NÆRVÆRSØVELSE

- SITTE PÅ STOLEN
- KJENNE PÅ STØTTE
- TANKENE ER SOM HØSTBLADER SOM FALLER NED
- PUSTE INN 1-2-3- OG UT 1-2-3

TA PAUSER I TIMEN

- **HVIS DU SYNES DET ER VANSKELIG- SE LITT UT AV VINDUET**
- **HENT DEG NOE Å DRIKKE- DRIKK LITT VANN**
- **PUST TIL HJERTET DITT**
- **PRESS HENDENE SAMMEN**
- **KRØLL TÆRNE**
- **LEGG HENDENE PÅ MAGEN OG PUST MOT HENDENE DINE**

FYSISK OG PSYKISK HELSE

- I NORGE, EUROPA OG USA:
- TENKER AT ALT PÅVIRKER HVERANDRE: TANKER, FØLELSER, SJEL, KROPP
- FOR EKSEMPEL: ER JEG SINT, SPENNER JEG MEG I KROPPEN, HENDENE, KJEVEN
- ER JEG GLAD BEVEGER JEG MEG ANNERLEDES
- HAR JEG SMERTER BEVEGER JEG MEG I FORHOLD TIL DET OG TANKER OG FØLELSER BLIR OGSÅ PÅVIRKET AV DET
- VI TENKER AT VI MÅ TA VARE PÅ KROPPEN OG DET FYSISKE FOR Å HA DET BRA MED TANKER OG FØLELSER OG AT TANKER OG FØLELSER PÅVIRKER KROPPEN VÅR
- BEKYMRER JEG MEG MYE, ELLER TENKER VONDE TANKER PÅVIRKER DET HJERTET, PUST, MUSKELSPENNINGER

DEFINISJON
PÅ
TRAUME

Reaksjon på utholdelige hendelser som overvelder sentralnervesystemet

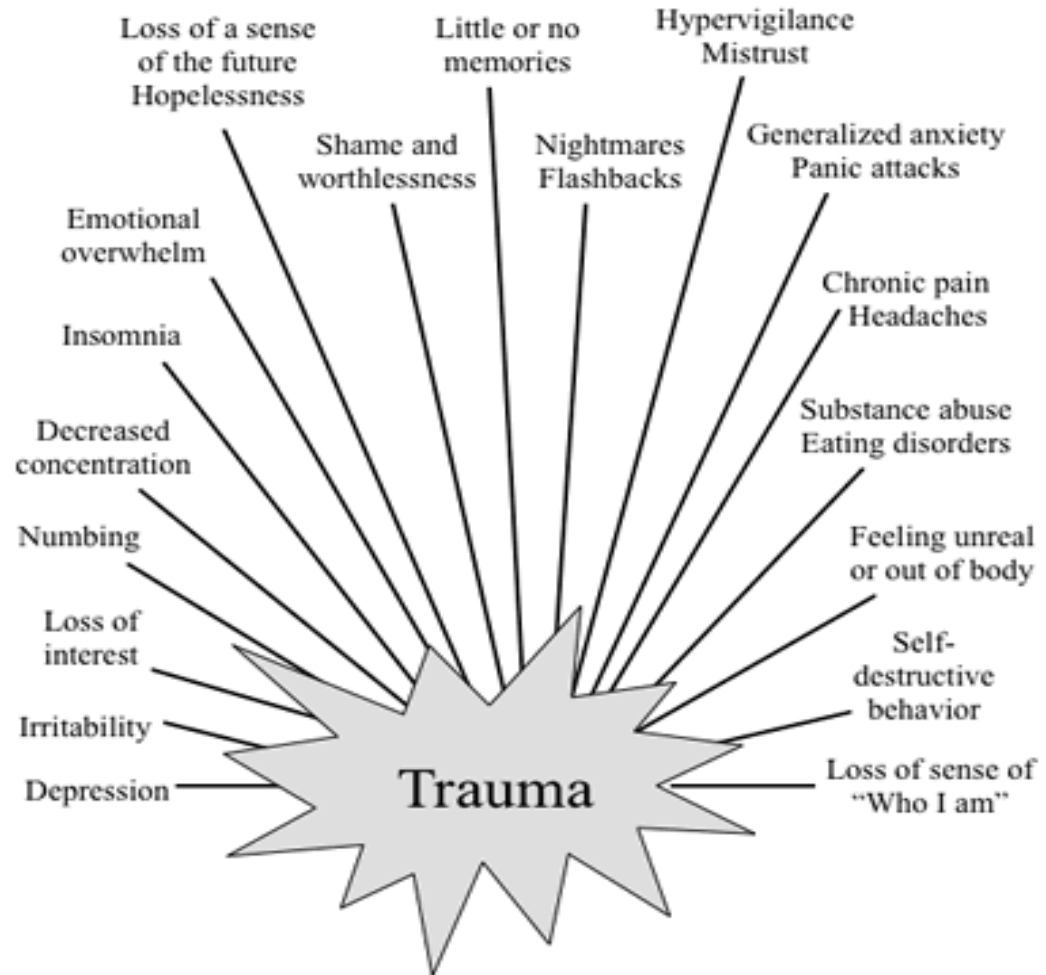

Det som skjer har vært så dramatisk at en har måttet skille erfaringen fra normalhukommelsen

Anstorp og Benum, 2014

SYMPTOMER

"Trauma survivors have symptoms instead of memories" [Harvey, 1990]

TRAUMER

- REAKSJONEN I KROPPEN OG NERVESYSTEMET ER NORMAL!
- DET ER BELASTNINGENE DINE SOM ER UNORMALE- DU REAGERER BARE SLIK KROPPEN SKAL!

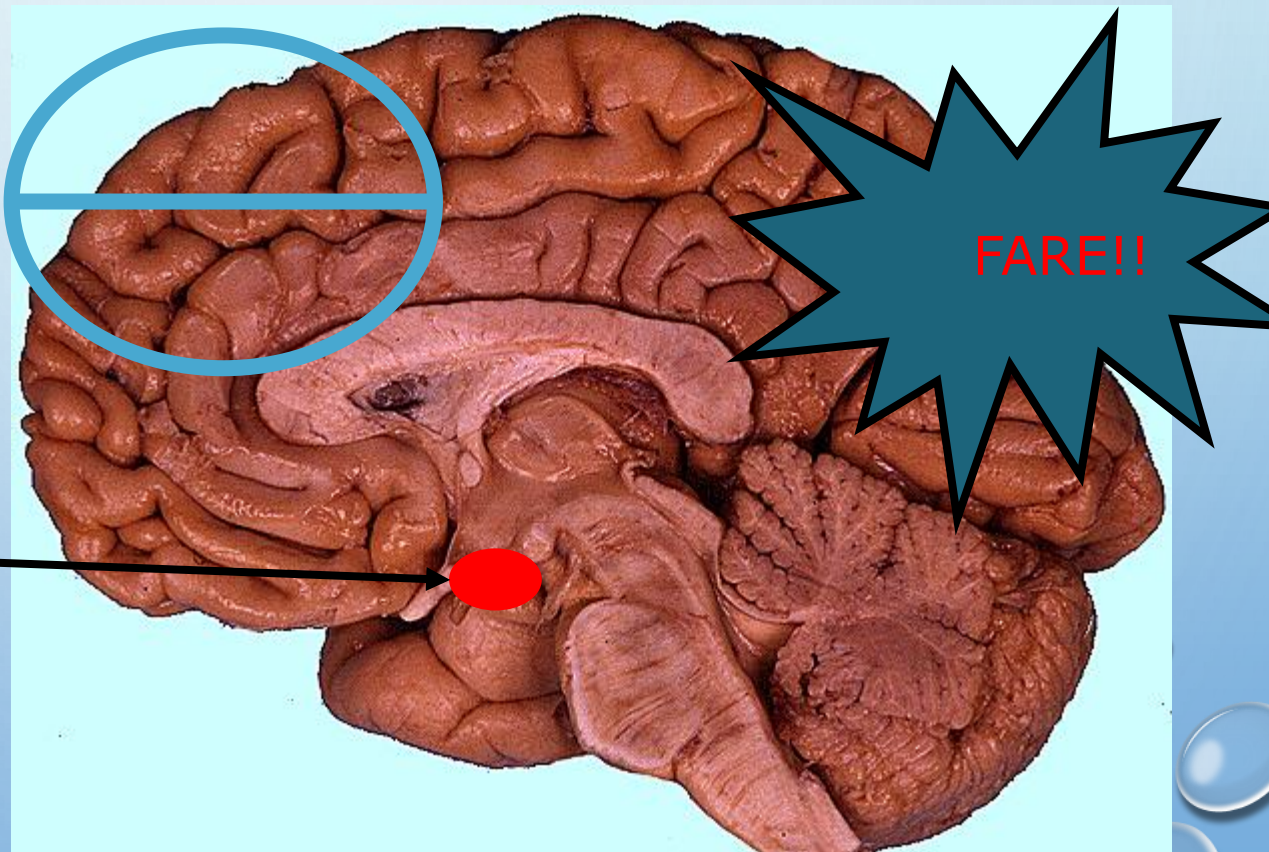
HJERNEN VED FARE!!

Frontallappene

Hemmes for å sikre
instinktiv respons

Amygdala

Røykdetektoren
Setter i gang det
autonome nervesystemet

KILDER TIL TRAUMER

Operasjon	Overgrep	Tilknytnings- traumer	Sekundær traumatisering	Medisinske inngrep/ -tilstander
Ulykker	Mobbing	Flytting/ flyktning	Stor endring i livssituasjon	Tap/Død
	Trans- generasional	Fall	Tap av funksjon	

TRAUMER OG TILKNYTNING

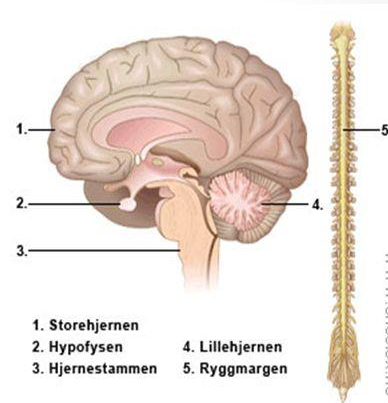
- VI KAN HA TILKNYTNINGSTRAUMER ELLER TING I OPPVEKSTEN SOM GIR «SÅR» PÅ SJEL OG KROPP OG SOM KAN AKTIVERES I VOKSEN ALDER NÅR LIVET BLIR VANSKELIG
- OG HVIS EN HAR HATT PLAGER OG SYKDOM OG SMERTER NÅR EN VAR BARN OG VOKSTE OPP VIL DETTE PREGGE FORHOLDET TIL SIN EGEN KROPP, TIL SEG SELV OG ANDRE

SENTRALNERVESYSTEMET

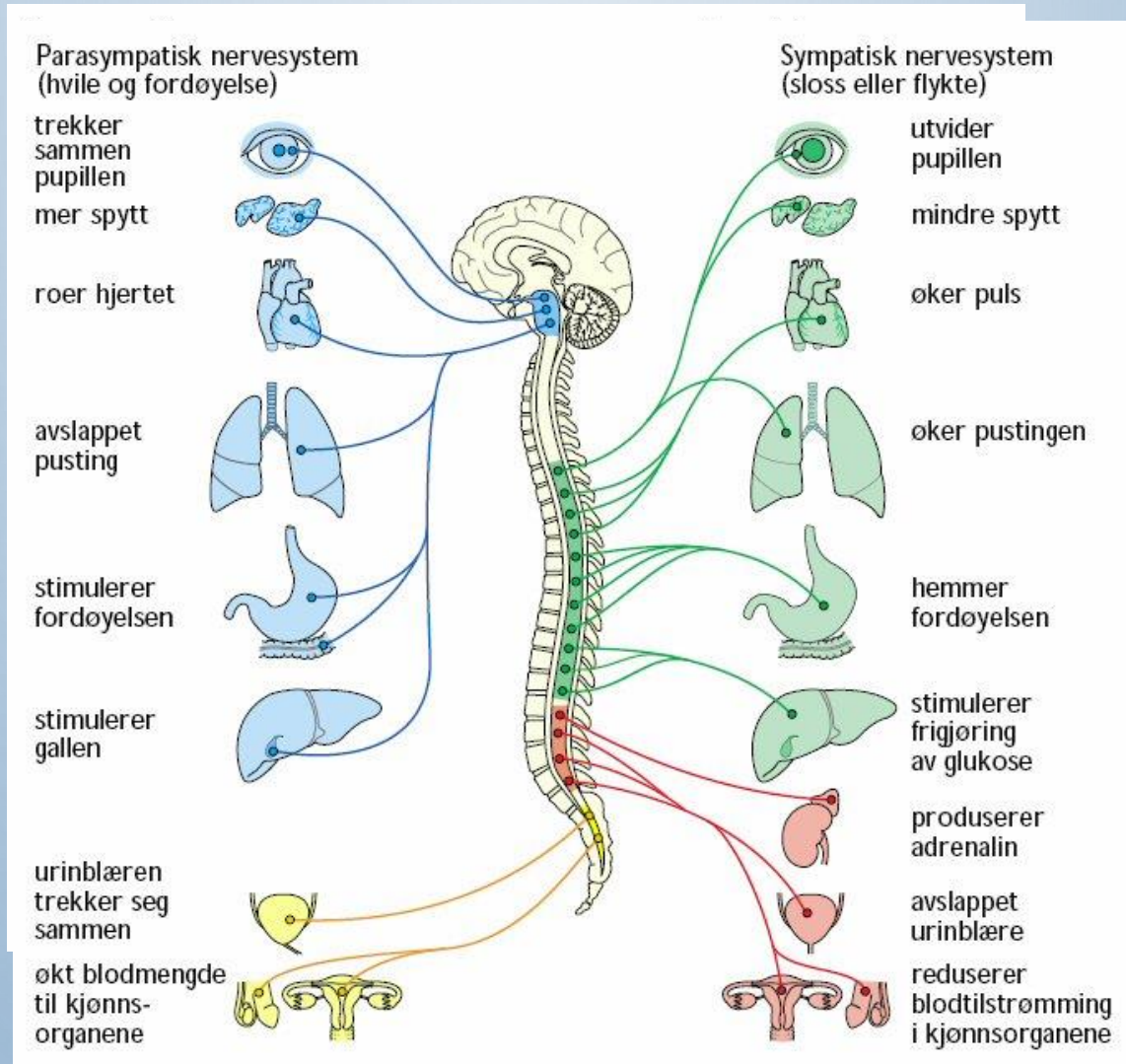
Sentralnervesystemet

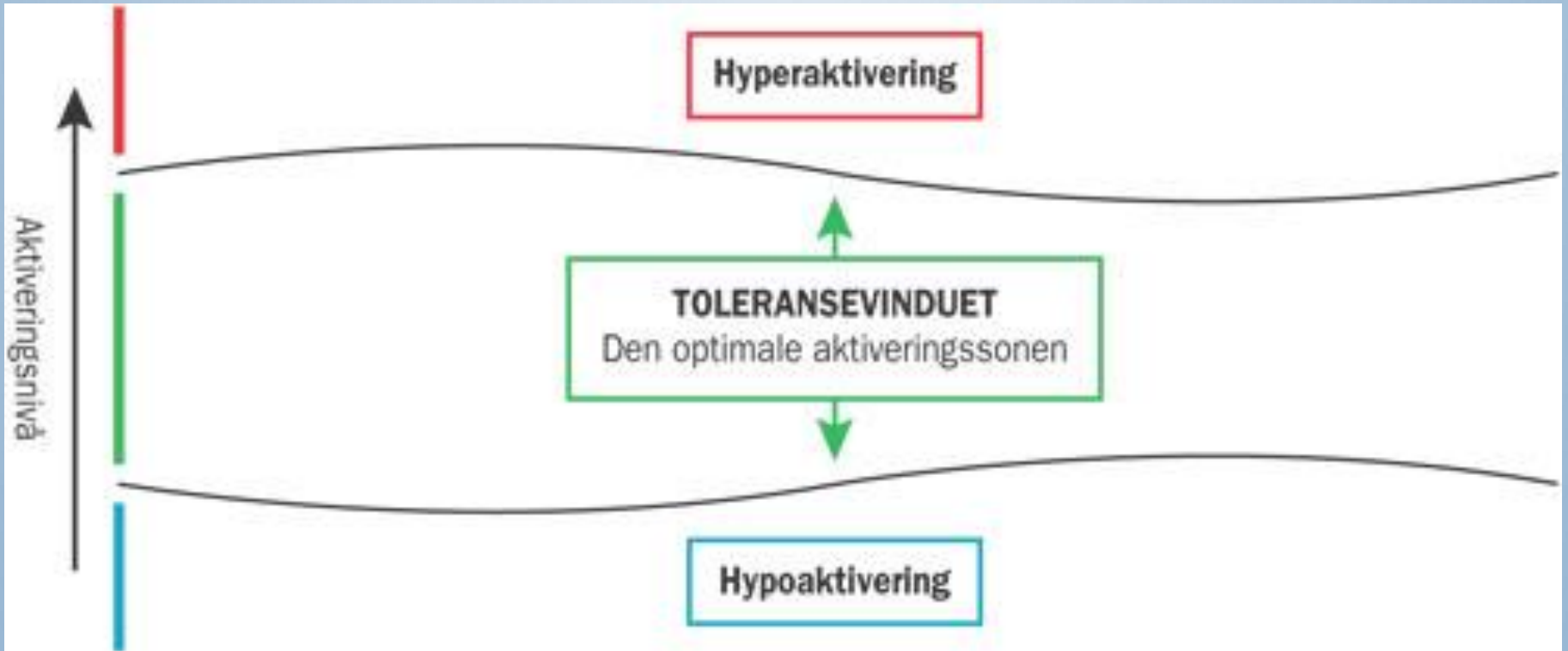
- Består av hjernen og ryggmargen.
- Er beskyttet av bein, hinner og væske.
- Hjernen er beskyttet av hodeskallen.
- Ryggmargen er beskyttet av ryggvirvlene.

AUTONOME NERVESYSTEM ANS

TOLERANSEVINDU

Ogden, Minton & Pain, 2006

ØKT AKTIVERING I ANS

Smerter

Medisinske tilstander som er truende for kroppen

Man hadde lite støtte eller fikk lite trøst når man var utsatt for smerter og belastning

Man har vært i fare og syk både som barn og voksen

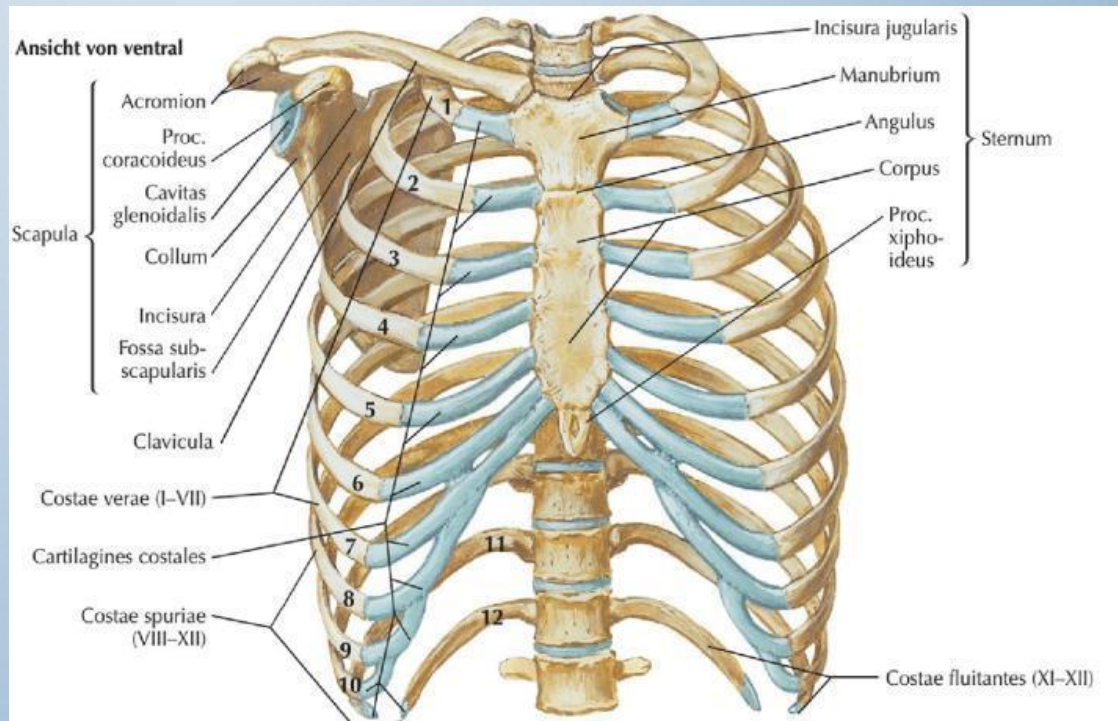
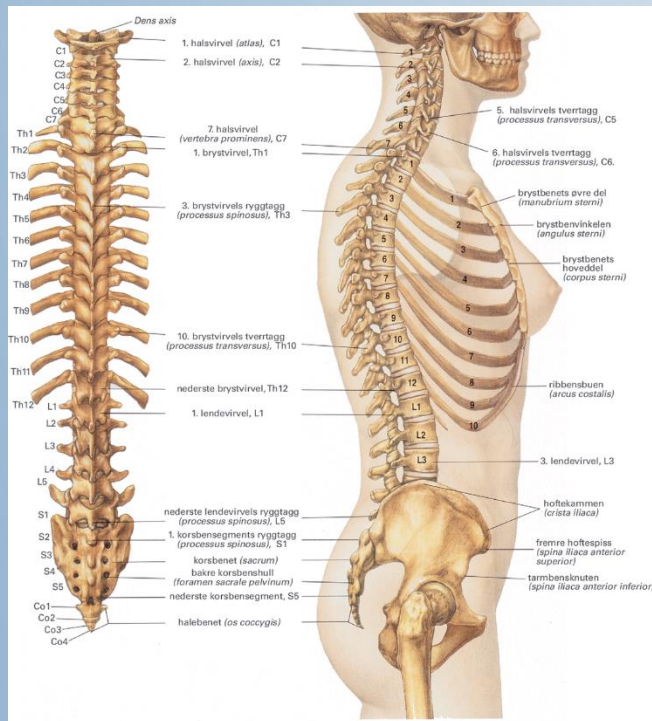
Situasjonen nå er usikker og utrygg!

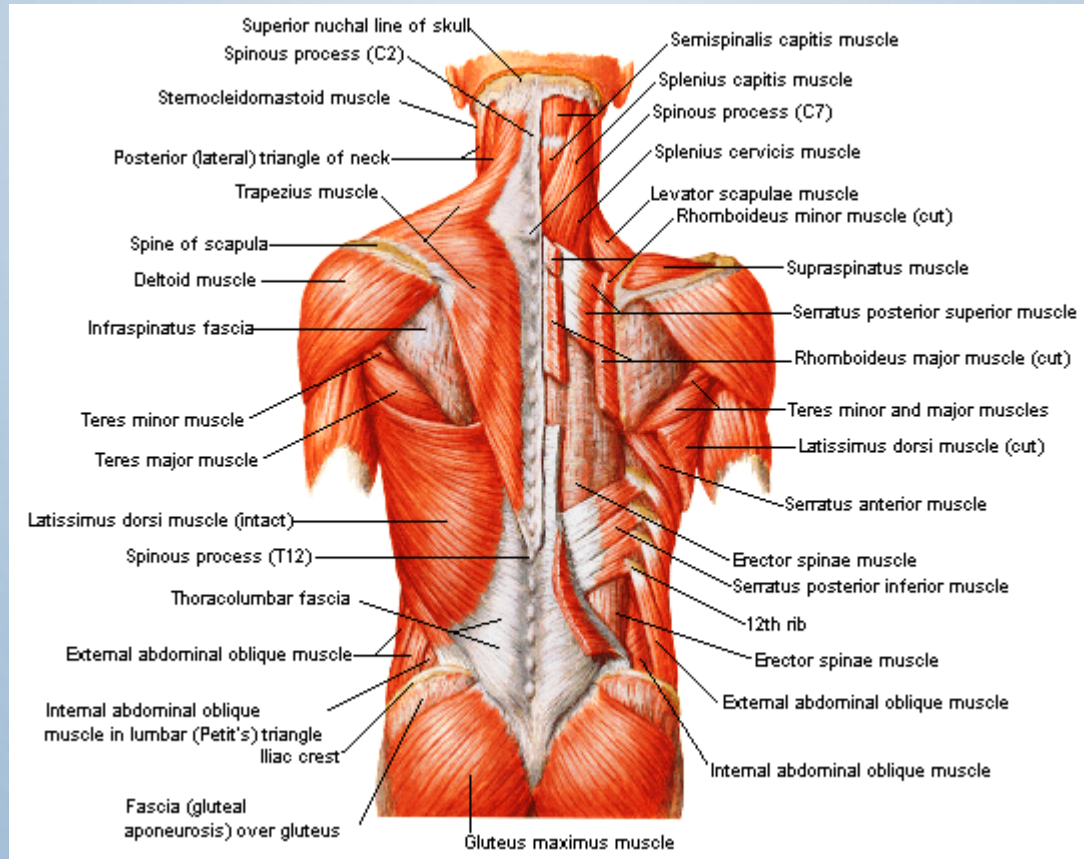
PUSTEN

- PUST = FØLELSER
- SPENNINGER I PUSTEN = VONDT I
BRYSTET, RYGGEN, ARMENE, HOFTENE,
MAGEN

KROPPEN OG STRESS, BELASTNINGER OG TRAUMER - RESPIRASJONEN

- MUSKULATUREN

TRAUMET SITTER I KROPPEN

KROPPEN HUSKER OG ER I STAND
TIL Å FORTELLE DET DEN VET

(ANSTORP ET AL, 2006)

STABILISERING

- STYRKET EGENOMSORG:
  - MAT
  - SØVN
  - PERSONLIG HYGIENE
- FINNE MENINGSFULLE AKTIVITETER I HVERDAGEN
- BALANSE MELLOM HVILE OG AKTIVITET

HVA STYRKER DEN «INDRE VEGGEN»?

- TRYGGE SANSEOPPLEVELSER: LAG EN «MEDISINDOSETT»
  - GODE LUKTER(PARFYME, DUFTLYS, MAT ELL)
  - GODE SMAKER(MAT, MINTSJOKOLADE ELL)
  - GODE BEVEGELSER/BERØRINGER(STRYKNING, GYNGE, VUGGE, MASSASJE, KREM, OLJER, DUSJE, BADE)
  - GODE SYNSINTRYKK(BOK, FILM, STED, UTSIKT)
  - GODE LYDER(MUSIKK, FUGLESANG, BØLGESUS MM)

«MEDISINDOSETT»

Gå tur på fjellet	Kaffe	Mormors sengetøy	Lukten av sjøen	pizza	Salte drops
Musikk: - Melissa Horn - Jazz	Kjøre bil	Danse	Lese bok	Gå på kafe	yoga

«MEDISINDOSETT»

- SOM ALL MEDISIN MÅ DETTE TAS REGELMESSIG, DAGLIG/UKENTLIG
- EN MÅ TA MER I DÅRLIGERE PERIODER
- «ALLERGI/HYPERSENSITIVITET FOR STRESS» FORSVINNER IKKE- MEN MÅ LEVES MED
- AKSEPT AV AT DET ER SLIK
- SORGARBEID VIKTIG- TAPT LIV OG FUNKSJON

HENTE ENERGI I NATUREN, I GODE OPPLEVELSER

en

MIN NYE LYKKEPILLE

MITT FORSLAG

5 OM DAGEN

BALANSE MELLOM HVILE OG AKTIVITET

- BEDRET REGULERING AV AUTONOME NERVESYSTEM PÅ DAGTID, GIR BEDRET RO OG HVILE OG SØVN
- Å FINNE TILBAKE TIL «DANSEN I NERVESYSTEMET» IGJEN- DEN NATURLIGE VEKSLINGEN MELLOM HVILE OG AKTIVITET

SØVN

RO OM DAGEN GIR BEDRE
NETTER

TA SØVNTOGET NÅR DET
KOMMER!

RUTINER- RUTINER- RUTINER

«KJEDELIGE HVERDAGER»!

LAGE SOVEROM OG SENGA
TRYGT OG INNBYDENDE

Hengekøye	Gyngestol Huske/ Reie	Netflix	Lukten av sjøen	Yoga	Kryssord/ sudoku
Lydbok	Massasje/ Sakkosekk	Duftlys	Lese bok	Tegne	Sy, strikke, puslespill

«MEDISINDOSETT»- HVILENDE AKTIVITETER

PUST OG STABILISERING

- PUSTEN HJELPER PÅ TILSTEDEVÆRELSE
- GIR MINDFULLNESS/BEVISST NÆRVÆR
- ROER NED DYPERE LAG AV HJERNEN SOM REAGERER PÅ FARE
- UTPUST, SUKKE OG GJESPE ROER NED, STIMULERER PARASYMPATICUS
- RASK, OVERFLATISK PUST STIMULERER STRESSRESPONS, SYMPATICUS AKTIVERING

LATTER OG GJESPING ER
TEGN PÅ AVSPENNING
OG TRYGGHET

ØVELSER

Vekke kroppen- øvelse

Børste av seg
urettferdighet, stress

Kast bekymringer, hold-
slipp øvelse

Mindfulness øvelser

SELFCOMPASSION- SELVMEDFØLELSE

LISA AISATO

HA TRO PÅ
DIN EGEN
BIOLOGI OG
TILHELING

TIPS TIL Å LESE

- JANINAFISHER.COM
- RVTS.NO
- MODUM-BAD.NO

- «TRAUMEBEHANDLING-KOMPLEKSE TRAUMELIDELSER OG DISSOSIASJON.» TRINE ANSTORP OG KIRSTEN BENUM(RED.)

- «AKKURAT NÅ- MINDFULLNESS». JON KABAT-ZINN.

- «SOMMERFUGLKVINNEN-ET KURSHEFTE FOR KVINNER SOM LEVER VANSKELIGE LIV.» FORFATTERE: JUDITH VAN DER WEELE OG ANNIKA WITH.

Takk for meg!

